

A hatalom kísértése

Lekció: Fil. 2.1-11/Textus: Mt. 4.8-11

2014. február 16.

Mit kezdünk a kísértéssel? A héten a következő feliratot olvastam egy bolt bejáratán: *„A csábítást, mint tudjuk, csak egyféleképpen lehet legyőzni, ha engedünk neki... tegyen hát egy sétát nálunk, és engedjen a csábításnak.”* Népszerű bölcsesség, de Jézus mást tett. Persze ehhez értenünk kell a kísértés lényegét. A kérdés nem az, hogy bemegyek-e ebbe az (egyébként nagyon vonzó ázsiai fűszereket és ételeket árusító) boltba, és elköltök-e egy csomó pénzt arra, amire nem terveztem. A kérdés az, hogy ha ezt megteszem, akkor például elköltöm-e azt a pénzt, amiből a feleségemnek terveztem ajándékot venni; vagy lekések egy fontos találkozást, ahol számítanak rám - és ezzel a pillanatnyi jóért egy sokkal fontosabb, nagyobb értéket veszítek el. Ez a kísértés lényege, és így kell látnunk azt Jézus életében is, és a magunkéban is. Jézusra, megkereszteléskor, leszállt Isten Szentlelke, és hallotta, amint az Atya azt mondja neki: *„Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm.”* (Mt. 3.17). Ez a megerősítés, a felhatalmazás, hogy elvégezze azt a küldetést, amire e világba jött. Mielőtt azonban elkezdődne nyilvános küldetése, egy próbát kell kiállnia pusztában. A kísértés ebben a történetben értelmezendő, és a tétje nem más, mint az, hogy az ördög eltérítse őt attól, hogy mint Isten engedelmes gyermeke, az Atyában bízva, neki engedelmeskedve betöltse a küldetését. Nem az a kérdés, hogy eszik-e a pusztában, hanem hogy megmarad-e az Atya iránti bizalomban, és betölti-e a küldetését. Nem az a kérdés, hogy megőrzi-e őt az Atya akkor, amikor élete veszélybe kerül, hanem az, hogy ő akarja-e próbára tenni Istent azzal, hogy leugrik a templomról, és mintegy hősként saját kezébe veszi küldetését. Hasonlóan, azok számára, akik keresztyénként Isten gyermekeinek vallják magukat, és tudják, hogy Istennek története, terve van az életükkel, a kísértés tétje nem pusztán a morális bukás, hanem az Úrral való közösségük megtörése, és ezáltal a vele való együttműködésük veszélybe sodródása.

Egy másik bevezető megjegyzést szükséges még tennem a korábban elhangzottak fényében. Jézus kísértése és a mi kísértésünk, valamint Jézus győzelme és a mi győzelmünk kettős párhuzamban áll. Egyrészt, amikor Jézus megkísértetik, éppen a ránk vonatkozó küldetés miatt fontos látnunk, hogy az ördög ellenünk, a megváltás ellen harcol, Jézus győzelme meg értünk, a megváltásunkért történik. Ahogy Isten népe, Isten gyermeke, Izrael kudarcot vallott egykor a pusztai vándorlás idején, úgy győz most Isten igaz és tökéletes gyermeke Jézus, értük és értünk. A másik párhuzam abból fakad, hogy Jézus ugyanolyan valóságos ember, mint mi, bár ő büntelen és tökéletes. Ezzel együtt, ahogy az ördög őt kísérti, úgy támad bennünket is; valamint ahogy Jézus harcol, az tanít minket is, akik megváltottjai vagyunk, hogy hogyan kell harcolni az ördög és a bűn ellen.

A harmadik kísértés a hatalom kísértése. Lássuk Jézust, aki hozzánk hasonlóan megkísértetett, és aki győzelmet aratott, hogy vele együtt mi is győzzünk, és a hatalom kérdése helyére kerüljön az életünkben.

I. Jézus kísértése és a mi kísértésünk

„Majd magával vitte az ördög egy igen magas hegyre, megmutatta neki a világ minden országát és azok dicsőségét, és ezt mondta neki: 'Mindezt neked adom, ha leborulva imádsz engem.'” Nyilvánvaló, hogy ez a kísértés is – az előzőhöz hasonlóan – Jézus képzeletében játszódik le, mintegy látomásszerűen. (Ez utóbbi Kálvin János kifejezése, Evangéliumi Harmónia I., 146; a képzelet szerepéről a kísértésben lsd. az előző igehirdetést.) Amiben azonban eltér az előző két próbától, az a Sátán nyílt, direkt és totális támadása: „*ha leborulva imádsz engem.*” Eddig alattomos módon közelített. „Ha Isten Fia vagy, mondd ezeknek a köveknek, hogy változzanak kenyérré” – meg tudod tenni, próbáld ki, enyhítsd az éhséged. „Ha Isten Fia vagy, ugorj le a templom párkányáról, Isten megígérte, hogy megőriz...” – ez is alattomos, de már súlyosabbnak tűnik a tét. De a harmadik kísértés totális: mindent neked adok, minden hatalmat, minden dicsőséget, minden gazdagságot – ha leborulsz előtte és imádsz engem. Ebben semmi szemérmesség, semmi alattomosság, semmi rejtőzködés nincs. Totális, nyílt színi támadás Jézussal szemben. Talán belátta az ördög, hogy az alattomos kísértés nem vezet célra? Talán azt gondolta, hogy ha Jézus két kísértést visszavert, meggyengült annyira, hogy egy harmadik, elsöprő erejű támadást már biztosan nem véd ki? Lehet...

Miért kísértés a hatalom és dicsőség Jézus számára? Értenünk kell, hogy Jézus azért jött, hogy övé legyen minden hatalom a világban. Az ördög, jogtalanul, hatalmat vett az ember felett és a világ felett. Jézus azonban az, aki mint Isten Fia, arra kapott megbízást és felhatalmazást, hogy Isten hatalmát a teremtett világ felett helyreállítsa. Amikor leperog előtte a világ minden országa, hatalma, dicsősége, akkor azt látja, aminek ő a jogos örököse. Ami az ő Atyjáé, amit egy betolakodó, egy bitorló elrabolt, de ami az övé lesz. A kérdés az, hogy hogyan? Ha csak azt látja, hogy mindez egy napon az övé lesz, ha csak a hatalmat akarja, még meg is inoghat. Nem kell megharcolni a kemény harcot az ördöggel, azt a harcot, ami az életébe fog kerülni. Egy gyors kompromisszummal most az övé lehet mindaz, ami jogszerűen az övé. „*Ha leborulva imádsz engem...*” – csak ennyi. Ha elfelejtetted azt, aki azt mondta: „*Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm.*” Ha ezt elfelejtetted, ha ettől a hangtól – olyan bizonytalan ebben a pillanatban, nem? Tényleg úgy volt? – elfordulsz, akkor betöltöd a küldetésed, és minden a tiéd lesz. – A kísértés csak ennyi: kinek az akaratát választja Jézus? Kinek a hangjára figyel? Amint egykor az Éden kertben, az első emberpár esetében. Minden a tiétek lesz, minden ismeret, minden hatalom, minden bölcsesség, ha rám hallgattok, sziszeg a kígyó...

Mi a hatalom kísértése a számunkra? Ahhoz, hogy ezt megértsük, három dolgot kell magunk előtt tartanunk. Az első, hogy a hatalom vagy rombolja, vagy élteti a kapcsolatokat körülöttünk. Richard Foster írja a romboló hatalomról: „*A hatalom, amely rombol, felemelkedést követel; totális kontrollt követel. Lerombolja a kapcsolatokat, lerombolja a bizalmat, elpusztítja a párbeszédet, megszünteti az őszinteséget. És ez igaz akkor, ha az emberiség történelmének makrokozmoszára tekintünk, éppen úgy, mint amikor személyes történetünk mikrokozmosza van előttünk.*” (Foster: Money, Sex and Power, 175) A hatalom tehát a kapcsolatokat érinti, vagy életet adó, vagy romboló módon. A hatalom vagy tönkreteszi a kapcsolatokat, vagy

élteti a másik embert. A második, amit szem előtt kell tartanunk, hogy mindannyiunknak van hatalma, ha úgy tetszik, befolyása, hatása más emberek felett. A családjában, a munkájában, az egyéb informális kapcsolatokban (barátság, együttjárás) valamiféle hatalommal bírunk. Amikor a hatalom kísértéséről beszélünk, kevesen mondhatják, hogy ez engem nem érint – mindjárt látni fogjuk. A harmadik, amit meg kell jegyeznünk, hogy a legtöbbször számunkra a hatalom kísértése nem a támadásnak abban a nyílt és totális formájában jelenik meg, mint amivel Jézus találta magát szembe a pusztában. Azaz ha most azt mondom, hogy soha meg nem fordult a fejedben, hogy az egész világ gazdagságát és dicsőségét magadnak kívánd, valamint soha meg sem legyintett annak a szele, hogy leborulj az ördög előtt és imádd őt (már ha egyáltalán hiszel abban, hogy létezik), ez nem jelenti azt, hogy semmi gondod a hatalommal. Azért, mert esetleg van bennünk egy csepp józanság, és nem akarunk abszolút hatalmat (mint amit az Sztán Jézusnak kínál), még nem vagyunk védve a relatív hatalom kísértésével szemben. A hatalom kísértése számunkra leggyakrabban alattomos, rejtett, de annál valóságosabb. Próbáljunk ehhez közelebb kerülni.

Tegyük fel magunknak a kérdés: Milyen hatalomra, dicsőségre, vagy gazdagságra vágyik a szívünk? Mire használjuk a meglévő befolyást, és mit tennénk, ha több lenne? – Talán vannak, akikben világos válasz van ezekre a kérdésekre, de azt hiszem, sokan nem tudnak ezekre a kérdésekre válaszolni. Honnan tudhatjuk, hogy problémánk van a hatalommal?

Amikor lelkipásztorként kiállok egy gyülekezet elé, és azt mondom, így szól az Úr, és a szavaimnak súlya van, az hatalom. Amikor ezt megköszönik, amikor ezért szeretetet sugároznak felém, amikor ebből kifolyólag dicsőség fénye vetül rám, az hatalom. És ha csak egy percig is elhittem, hogy ez én vagyok, ha azt gondolom és érzem, hogy ettől vagyok, aki vagyok, és csak egy pillanatig is élni akarok ebből a szeretetből vagy dicsőségből, akkor szembe találtam magam az ördöggel, a hatalom kísértésével. Amikor egy lelkipásztor istentelenül használja ezt a hatalmat, és emberek felett uralkodik, kontrollálja és megfélemlíti őket Isten nevében – az romboló hatalom. (és van, aki tudja, mennyire pusztító ez) Amikor apaként mondom dolgokat a gyermekeimnek, és nem bölcsen és szeretettel fegyelmezek vagy bátorítok, hanem idegesen, fáradtan, bosszúsan kritizálok vagy élesen beszélek – és a feleségem azt mondja, hogy nem tudod, milyen súlya van a szavaidnak – az hatalom a magam érdekében. Amikor egy férj akár néma, szótlán elvárások kifejezésével uralkodik a feleségén, akinek mindent úgy kell tennie, ahogy azt ő elvárja – miért is? – a dicsőségéért, a kényelméért? – az hatalom. Kökeményen ki vannak jelölve körülöttem a házastársad határai – és nem adsz életet, szabadságot. De visszafelé is igaz, hiszen tudni kell, hogy a házastársaknak hatalmuk van egymás felett, a szó, amit egymásnak mondanak, egymásról mondanak, hihetetlenül súlyos. Amikor visszatérően kritizálok és becsmérled a férjedet, amikor nem bízol benne, amikor elégedetlen vagy, és szíved mélyén lenézed őt... az hatalom, nem építő, hanem romboló hatalom, mert számít, amit mondasz, amit gondolsz. Ha a munkahelyeden vezetőként félelemben tartasz embereket, ha azok nem mernek előtted őszintén beszélni, ha megfagy körülöttem a levegő, és talán még tetszik is neked – az hatalom. Amikor információkat szerzel és gyűjtesz a munkatársaidról, a főnöködről, hogy ezáltal kézből tartasz dolgokat, hogy ezzel sakkban tartasz embereket – az a hatalomról szól. Gondold végig, mi történik körülöttem, a kapcsolataidban? Mit élnek meg az emberek belőlünk? Uralkodsz, használod az embereket – kényelem fenntartására, még több hatalom, dicsőség, vagy

gazdagság megszerzésére? Kontrollálsz, és másokat az ellenőrzésed alatt tartasz? Dühkitöréseid vannak, ha nem az történik, amit te akarsz? Ahelyett, hogy élneek, felnövekednéek, erőt kapnának melletted mások, megnyomorodnak? Szabadok-e melletted az emberek? Manipulálsz? Aki nem tud nyíltan élni a hatalomvággyal, gyakran manipulál; hátulról, elkerülő úton próbálja meg az akaratát átvinni a másik emberre. Újra és újra tanúja vagyok annak, ahogy asszonyok manipulálják a férjüket... Játszmaztok, meccseztek, harcban álltok, mert mindenki a magáét akarja.

„*Majd magával vitte az ördög egy igen magas hegyre, megmutatta neki a világ minden országát és azok dicsőségét, és ezt mondta neki: 'Mindezt neked adom, ha leborulva imádsz engem.'*” Ez a hatalom kísértése. Mindannyiunknak problémája van a hatalommal. Miért? Azért, mert az első emberpárnak problémája volt a hatalommal, elbukott a hatalom kísértésében. Gondold végig. Isten mindent nekik adott az egész világon: uralkodjatok, szaporodjatok, sokasodjatok. De ahelyett, hogy Isten gyermekeiként Istennek engedelmeskedtek volna, ők többet akartak, több hatalmat, több ismeretet, több dicsőséget. Ez a hatalom kísértése. És miért kellett még több? Mert megjelent az ördög, és azt mondta, ez nem elég. És rávette őket, hogy a több hatalom érdekében legyenek függetlenek Istentől. És ezért minden hatalom, ami Istentől elszakítva létezik, romboló és valahol ördögi. Ezzel kísérti az ördög most újra Isten gyermekét, Isten Fiát, Jézust. Tiéd minden hatalom, csak borulj le előttem (mert én akarok minden hatalmat). Hogyan áll meg Jézus?

II. Jézus győzelme és a mi győzelmiünk

Meglepő módon amilyen elsőprő erejű támadást intéz a Sátán Jézus ellen, olyan keményen parancsol Jézus neki: „*Távozz tőlem, Sátán, mert meg van írva: az Urat, a te Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!*” Mi a válasz, mi kulcs, mi a győzelem titka a hatalom kísértésével szemben? Isten kizárólagos imádata és szolgálata.

Jézus megint Isten igéjével válaszol, amint ezt korábban is láttuk. A párhuzam itt is áll Izrael pusztai vándorlása és megpróbálása, valamint Isten Fia pusztai megkísértése között. Jézus az Ószövetség azon részéből idéz, ahol Isten elmondja népének, hogy amint bemennek Kánaánba, az ígéret földjére, a bőségbe, a gazdagságba, ne feledkezzenek meg róla, egyedül őt tiszteljük, egyedül őt imádják, és csak őt szolgálják. Persze nem így lett... a hatalom kísértése elmosta őket. Jézus azonban engedelmeskedik. Hiába azért jött, hogy övé legyen minden hatalom és minden dicsőség, hiába adja ezt elé az ördög e nyílt felkínálkozásban, Jézus azt mondja: a legfontosabb, az egyetlen, ami számít az, hogy a szívem, a lényem, a hűségem kizárólagosan és teljesen az Úré legyen. „*Az Urat, a te Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!*” Ez azt jelenti, hogy Jézusnak nincs semmi hatalma, semmi dicsősége, ami Istentől független lenne. Miért? Mert ha az Urat, Istenét imádják, és csak őt szolgálják, akkor nincs független hatalma. Sőt, így tanít imádkozni is: „*Tiéd az ország, a hatalom és a dicsőség.*” Nem akar hatalmat, fejet hajt, engedelmes, gyermek. Ez az Isten-magasztalás, Isten-szolgálat, Isten-imádat a válasz a hatalom kísértésére.

De hát milyen az az ember, akinek semmi hatalma Isten nélkül? Gyenge, erőtlen, tehetetlen...? Nézz rá: „*Távozz tőlem, Sátán!*” Nos, ez erő és hatalom. Tudja, mit akar, és tudja, hogyan. Jézusnak hatalma van abban és azáltal, hogy imádják az Atyát, és szolgál neki. Sőt, így láthatod, milyen az életet adó, teremtő, helyreállító hatalom:

Jézus, amikor elkezdte küldetését, embereket meggyógyít, megszabadít, helyreállít, megbékéltet. Hatalma van, amely életet fakaszt.

Hogyan győzhetünk a hatalom kísértésével szemben? Egyetlen módon, úgy, hogy minden hatalmunkat Isten hatalma alá visszük. Ez a különbség a romboló és az építő hatalom között; az egyik független, a másik Istent szolgálja. Nem arról van szó, hogy ne legyen hatalmunk, befolyásunk, súlyunk - hanem arról, hogy ne legyen olyan hatalmunk, ami nincs Isten imádásának és szolgálatának a feltétele alatt! Ha a saját hatalmam nem tudom Isten szolgálatába állítani, akkor rosszul fogok vele élni, mert akkor nem szolgálni és életet adni akarok, hanem uralkodni fogok. Vagy uralkodik az ember, vagy szolgál a hatalommal. Vagy felteszem a kérdést újra és újra, hogy hogyan tudnám a másik embert szolgálni, erősíteni, szabaddá tenni, gyógyítani, bátorítani a rám bízott hatalommal, vagy magamra fordítom azt. Semleges hatalom nincs.

Ezt a kérdést pedig csak akkor tudjuk feltenni, ha az egész lényünk Istent imádja és őt kívánja szolgálni. Mit tesz képessé arra, hogy Istennek adjunk minden hatalmat? Hogy leboruljunk előtte, hogy imádjuk őt, hogy csak őt akarjuk szolgálni? Nem agymunka, nem átgondolás... az kevés. Nem is lélektani munka, vagy önismeret. Az sem elég. Az sem, hogy valaki azt mondja: „az Urat, a te Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!” Isten imádása nem kényszer, és nem rabszolgaság. Az ő imádata és szolgálata a hálaban születik meg. Amikor valakit azért akarsz szolgálni, mert valami nagyon értékeset tett veled, és egyszerűen viszonzni akarod. Nem számításból, hanem szeretetből, igaz és őszinte hálaból. Tegyük fel a kérdést: miért lehetünk hálásak? Hogyan imádkozhatjuk őt?

Úgy, hogy elér bennünket annak a csodája, ahogy ő gyakorolja a hatalmat. A Filippi levél Krisztus himnusza ezt mondja el: *„Ő Isten formájában lévén nem tekintette zsákmánynak, hogy egyenlő Istennel, hanem megüresítette önmagát, szolgai formát vett fel...”* Isteni hatalom, ami nem köti Jézust. Elengedi, kiengedi a kezéből, hogy eljőjön ebbe a világba, emberként, szolgaként. Megszületik, felnő, majd megkeresztelkedvén elindul, hogy betöltse a küldetését. Megkísérti az ördög, de győz, és értünk győz. Majd *„megalázta magát, és engedelmeskedett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig...”* Ő, aki Istennel volt egyenlő – a hatalmat feladva, elengedve, a keresztre megy. Ez a szeretet hatalma, és nem a hatalom szeretete. Ez az életet adó hatalomgyakorlás, amikor a leghatalmasabb érted és értem a legszolgáibb lesz, rabszolga halált hal, hogy helyreállítsa a kapcsolatot, hogy felépítse a bizalmat, hogy létrehozza a párbeszédet Isten és köztünk, hogy nyílt és őszinte, szabad kapcsolatba lépünk be általa az Úrral. *„Ezért fel is magasztalta őt az Isten mindenek fölé, és azt nevet adta neki, amely minden névnél nagyobb, hogy Jézus nevére minden térd meghajoljon, mennyieké, földieké és földalattiaké; és minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr, az Atya Isten dicsőségére.”* Igen, övé lett minden hatalom. A szolgálaton, a halálon keresztül. Ha így látod őt, ha így fogadod őt, imádni fogod, szolgálni fogod, és helyre kerül a hatalom az életedben. Ámen!

Lovas András